

Nr. 01 (309)

Ceturtdiena, 2020. gada 30. janvāris

- Pensiju 2. līmeņa kapitālu var mantot

ŠAJĀ NUMURĀ:

- 1991. gada janvāris Rīgā

- Par izmaiņām sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksā

- Skolas ziņas

- Agrārā reforma Suntažos 20. gs. 20. - 30. gados

- Paldies par prieku

- Intervija

- Pasākumi kultūras namā



Foto Andris Linde

*Adriana un Daniels Krūzes ar vecākiem
pieņemšanā pie skolas direktora*

PENSIJU 2. LĪMEŅA KAPITĀLU VAR MANTOT

No 2020. gada pensiju 2. līmeņa kapitālu var mantot.

Ikviens pensiju 2. līmeņa dalībnieks, kurš vēl nav pieprasījis vecuma pensiju (tai skaitā priekšlaicīgo), no šī gada var izvēlēties, kā izmantot viņa pensiju 2.līmenī uzkrāto kapitālu, ja gadījumā viņš nomirst līdz vecuma pensijas piešķiršanai. To nosaka Valsts fondēto pensiju likums.

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) dati liecina, ka vidēji ik gadu vairāk nekā 5000 pensiju 2. līmeņa dalībnieku nomirst, nesaņiedzot pensijas vecumu. Līdz šim uzkrātais pensijas kapitāls pēc viņu nāves tika ieskaitīts valsts pensiju speciālajā budžetā.

Tagad pensiju 2. līmeņa dalībnieki var noteikt, kā VSAA rīkoties ar uzkrāto pensiju 2. līmeņa kapitālu viņu nāves gadījumā:

- nodot mantojumā Civillikumā noteiktajā kārtībā;
- pievienot citas personas pensiju 2. līmeņa kapitālam;
- ieskaitīt valsts pensiju speciālajā budžetā.

Ja persona vēlas savu pensiju 2. līmeņa uzkrājumu nodot mantojumā vai pievienot citas personas pensiju 2. līmeņa kapitālam, jāvērsas VSAA ar iesniegumu, norādot attiecīgo izvēli.

Savukārt, visos gadījumos, kad persona savu izvēli nebūs norādījusi, mirušā pensiju 2. līmeņa uzkrājumu VSAA ieskaitīs valsts pensiju speciālajā budžetā.

Iesniegumu VSAA visērtāk iesniegt elektroniski portālā Latvija.lv, izvēloties iesniegumu „Par uzkrātā valsts fondētās pensijas kapitāla izmantošanu nāves gadījumā pirms vecuma pensijas piešķiršanas”, nosūtot ar drošu elektronisku parakstu uz e-pasta adresi: edoc@vsaa.gov.lv, kā arī to var izdarīt personīgi VSAA vai Valsts un pašvaldību vienotajos klientu apkalpošanas centros.

Izvēli persona var mainīt, VSAA ņems vērā pēdējā saņemtajā iesniegumā norādīto.

Plašāka informācija par pensiju 2. līmeņa mantošanas iespējām interneta vietnē www.kampensiju.lv.

Informācija no www.vsaa.gov.lv

PAR IZMAIŅĀM SADZĪVES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS MAKSĀ

Ogres novada pašvaldības aģentūra “Rosme” ir saņēmusi SIA “Clean R” vēstuli par izmaiņām sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksā.

Nešķirotu sadzīves atkritumu maksas pieaugums saistīts ar būtiskām izmaiņām dabas resursu nodokļa (DRN) likmē – no EUR 43,00 uz EUR 50,00 par vienas sadzīves atkritumu tonnas apglabāšanu.

SIA “Clean R” informē, ka no **2020. gada 1. janvāra** mainās sadzīves atkritumu apkalpošanas maksa, kas noteikta **13.93 EUR/m³ (bez PVN) vai EUR 16.86 (ar PVN)**.

Sākot ar 2020. gada 1. janvāri, maksa **privātmāju īpašniekiem** par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Ogres novada Suntažu pagasta teritorijā būs šāda:

- par viena 0.24 m³ konteineru izvešanu – EUR 4.05 ar PVN;
- par viena 0.66 m³ konteineru izvešanu – EUR 11.13 ar PVN;
- par viena 1.1 m³ konteineru izvešanu – EUR 18.55 ar PVN.

Sākot ar 2020. gada 1. februāri, maksa **daudzdzīvokļu māju dzīvokļu īpašniekiem** Ogres novada Suntažu pagasta teritorijā par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu tiks aprēķināta pēc augstāk norādītā tarifa saskaņā ar 2008. gada 9. decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1013 “Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu”, tas ir, **proporcionāli dzīvoklī deklarēto personu skaitam**.

Privātmāju īpašniekiem, izvērtējot radīto atkritumu daudzumu savā īpašumā, ir iespēja mainīt atkritumu izvešanas biežumu. Pašvaldības saistošie noteikumi nosaka, ka atkritumu izvešanas biežums nevar būt mazāks par 6 reizēm gadā jeb reizi divos mēnešos.

Klienti, kuri vēlas mainīt atkritumu izvešanas grafiku, var vērsties ar iesniegumu aģentūrā līdz mēneša 15. datumam. Tādā gadījumā izmaiņas stāsies spēkā ar nākamo mēnesi.

Sīkāka informācija pa tālruni 65037134 vai rakstot uz e-pastu rosme@ogresnovads.lv.

Rita Grāvīte



*Suntažu vidusskolas absolventi, skolas darbinieki!
Priecāsimies Jūs redzēt
Suntažu vidusskolas salidojumā “Skolai piln 100”
2020.gada 30.maijā
Skolas administrācija*

PALDIES PAR PRIEKU

Ogres novada Sociālā dienesta Suntažu sociālā centra kolektīvs 2019. gada nogalē rīkoja labdarības akciju „Radi prieku Ziemassvētkos”, kura nu ir noslēgusies.

Jāatzīst, ka šīs akcijas process bija ārkārtīgi interesants – varēja novērot, cik pārdomāti brīvprātīgie dalībnieki bija pārdomājuši dāvanu izvēli, kā iesaiņojuši dāvanas, cik pārdomāta bija mērķa grupa, kurai bija jāpasniedz šīs dāvanas – tam veltīts bija gana daudz laika, jo viss bija noslīpēts līdz niansēm.

Taču vēl lielāku prieku radīja pats dāvināšanas process – bija gan asaras, gan sajūsma, gan apmulsums, gan paties prieks. Dāvanu saņēmēji bija patiesi laimīgi. Kāds kungs atzina, ka savu nodzīvoto 70 gadu laikā nekad nav saņēmis TĀDU dāvanu! Cits kungs bija līdz aizkustinājumam pārsteigts, ka tieši VIŅAM kāds ir nosūtījis dāvanu, kas lika justies tajā brīdī viņam pamanītam un ievērojamam. Un atkal bira asaras... Vecāki bija priecīgi, ka bērniem uz svētkiem būs dāvanas, jo ģimenēm nebija lieku finansiālo līdzekļu, lai tās sagādātu pašu spēkiem. Mamma bija pārsteigta, ka arī viņām ir tikušas dāvanas, jo parasti jau viss tiek dots un atdods bērniem...

Suntažu sociālais centrs vēlas pateikties tiem, kuri

radīja svētku sajūtu sev un visiem citiem iesaistītajiem šajā svinīgajā Ziemassvētku laikā:

- Brīnišķīgai personai, kura pirmā atnesa dāvanas,
- slepenajiem rūķiem no Zviedrijas sadarbībā ar Latvijas pārstāvi - 2 māsām, viņu draugiem un kolēģiem, kuri ar savu dāsnumu jau mums ir snieguši atbalstu trešo gadu un šogad iesaista jaunus sadarbības partnerus;
- Dāsnai ģimenei, kura bija sagatavojusi vairākas dāvanas;
- Dimantu kalnam par ielūgumiem un Ziemassvētku svinībām, kas ļoti patika apmeklētājiem;
- prieka nesējiem Elīnai Strazdiņai ar ģimeni;
- prieka nesējai Astrīdai Ārmanei;
- Somijas ilggadējam labdarim Harry Norrback un viņa draugiem;
- prieka nesējai - Agnesei Braunai;
- prieka nesējam - vietējā veikala “Rīts” īpašniekam Egilam Āboltiņam;
- prieka nesējai Lienei Vaskānei un viņas labdarības akcijas “Shoe box 2019” atbalstītājiem.

Vēlreiz paldies visiem, kas dalījās ar sirds siltumu!

Suntažu sociālā centra kolektīvs

SKOLAS ZIŅAS

Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas 2019 noslēguma pasākums

2019. gada 21. janvārī Suntažu vidusskolas pils zālē norisinājās bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas noslēguma pasākums “Lai grāmatas uzbur pasakainu Jauno gadu!”.

Grāmatu draugi – kā bērni, tā to vecāki un vecvecāki un arī skolas darbinieki – bija pulcējušies kuplā skaitā. Pasākuma dalībniekus priecēja 2.- 4. klases skolēni, skaitot dzejoļus no Ulda Ausekļa dzejoļu krājuma “Četras otas”, kā arī īpašais viesis sniegavīrs, kurš apbalvoja ikvienu žūrijas dalībnieku.

Pasākuma noslēgumā bija iespēja piedzīvot patiesu brīnumu – 3. klases skolēniem izdevās uzburt sniegu. Sniegpārslas ieķērās matos, pielīpa drēbēm un plānā kārtā klāja zemi – visapkārt valdīja sajūsma un prieks!

Paldies skolas bibliotekārei Valdai Tučai par ieguldījumu un paldies visiem bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2019 dalībniekiem!

Paldies ģimenēm:

Vecmāmiņa Edīte Striķe, mamma Elita Kārklīņa un dēls Jēkabs Kārklīšs, mamma Sintija Eglīte un meita Estere Emma Eglīte, mamma Elīna Strazdiņa un dēls Jānis Strazdiņš.

Vecmāmiņa Ruta Lazdiņa, mamma Agita Lazdiņa un dēli Ralfs un Jānis Mārtiņš Ivāni.

Vecmāmiņa Aina Linde, mamma Ilze Linde un dēls Arnolds Konovalovs.

Vecmāmiņa Skaidrīte Lamberga, mamma Dita Barkāne un meita Katrīna Barkāne.

Vecmāmiņa Ingrīda Gisiča, mazmeita Lelde Liepa,

mamma Ieva Vendele un meitas Viviāna, Amanda un Ramona Vendeles.

Mamma Ieva Jakobsons, meitas Lauma un Alma Jakobsones.

Mamma Ilze Jēkabsons un dēls Jānis Jēkabsons.

Mamma Ginta Usele- Ādamsone un meita Marija Anna Ādamsone.

Mamma Karīna Čakare un dēls Gustavs Priecums.

Mamma Anna Gintere un meita Elizabete Viktorija Gintere.

Mamma Ilze Ludāne, dēls Jēkabs un meita Anna Ludāni.

Mamma Aija Strazdiņa un meita Zane Balašova.

Mamma Evija Salzemniece un meita Megija Ošeniece.

Mamma Mārīte Bērziņa un meita Krista Bērziņa.

Mamma Ināra Melne un dēls Arvis Melnis.

Mamma Ineta Liepiņa un meita Anita Liepiņa.

Bērnu žūrijā vēl lasīja 1. klases skolēni Emīlija Levina, Gabriela Kondrāte, Laura Palkavniece Pastare, Reičēla Keita Putniņa, Keita Leiboma, Kate Slaviete, Alise Dika, Evans Ivanovs.

2.klase - Patrīcija Ance Kudiņa, Keita Bogdanova, Alise Iljina, Sintija Javnija, Paula Patrīcija Balode, Rihards Maļinovskis, Matīss Mikulis, Bruno Jakons, Daniela Solodova.

Jau otro gadu žūrijā lasa visi 3. klases skolēni - Esmeralda Boļbana, Kristīne Brūvere, Karmena Dzintare-Čeirane, Sofija Anna Gisiča, Naidžels Krēmanis, Koralīna Patrīcija Lielmeža, Matīss Miķelāns, Ričards Piunovs, Sabīne Priede, Rihards Zandbergs (pārējie minēti pie ģimenēm).

SKOLAS ZIŅAS

4. klase - Radivils Maskoļūns, Elīza Zandberga, Kristaps Javnijs, Lauma Oišā Ačilova

Jauniešu žūrijā lasīja Patrīcija Paula Lapire, Markuss Zeile, Katrīna Matvejāne, Roberts Mārtiņš Berners, Alise Steprāne, Emīls Bogdanovs, Elza Avotiņa (5. klase), Vendija Vanesa Lapire, Gustavs Ivansons, Emīlija Ašmane, Evelīna Rudzīte, Elīna Elisa Vecroze, Emīlija Estere Rovenska (6. klase), Marta Gruniča, Ērika Spilo (8. klase), Roze Pakere, Adriana Krūze, Īrisa Brička, Katrīna Roze Vecroze, (9. klase), Sanija

Zandberga, Iluta Ozoliņa, Linda Kužilenko, Dajana Matuļevičus, Annija Antropova, Dana Leibome, Una Juškāne (vidusskola).

Paldies manām kolēģēm Suntažu vidusskolā, kuras lasīja Vecāku žūrijā - Linda Jēkabsons, Sarma Ezermane, Elza Šantare, Inita Tolpežņikova, Aija Liepa, Līgita Rudzīte, Gunta Andersone, Lolita Villere, Ira Andersone, Indra Puķe, Kristīne Zobena.

*Valda Tuča, skolas bibliotekāre
Kristīne Zobena, angļu valodas skolotāja*



Lasošo ģimeņu kopbilde



3. klasē lasa visi!



Lasošie vidusskolēni

Intervija

Suntažu vidusskolas absolvente Ieva Glūdiņa

Gatavojoties skolas salidojumam, turpinām interviju ciklu ar skolas darbiniekiem, kas absolvējuši Suntažu vidusskolu. Šajā numurā ilggadēja Suntažu vidusskolas darbiniece (strādā no 1994. gada), kas pašlaik pasniedz tādus priekšmetus, kā Informātika, Programmēšanas pamati un Tehniskā grafika, vada Tehnoloģiju un Programmēšanas pulciņu, ir 5.klases audzinātāja, kā arī janvārī atzīmēja skaistu dzīves jubileju – Ieva Glūdiņa. Ieva Suntažu vidusskolā mācījās no 1966. līdz 1977. gadam.

1. *Pastāstiet mazliet par sevi, saviem skolas laika hobijiem, kā nonācāt Suntažu vidusskolā jau kā darbinieks.*

Ieva: Nereti dzīvē tā notiek, ka cilvēks uzaug un nezina, ka var būt citādi. Es uzaugu pie vecvecākiem Suntažos, bet mammīte dzīvoja un strādāja Rīgā. 17 gadu vecumā pabeidzu vidusskolu un nolēmu nekad vairs te neatgriezties. Pēc pieciem gadiem pabeidzu Politehnisko institūtu un strādāju ražošanas apvienībā "Rīgas apģērbs" par tehnologu. Visa dzīve bija cerību pilna, domāju virzīties pa karjeras kāpnēm, nepalikt fabrikā, bet strādāt šūšanas pētnieciskajā institūtā, statistikas pārvaldē vai vieglās rūpniecības ministrijā. Nekad nedomājām, ka Latvija varētu būt neatkarīga valsts, tāpēc plānoju savu dzīvi sistēmas ietvaros. Pēc 1990. gada sākās rūpniecības uzņēmumu likvidācija, par laimi, ar pirmo meitu sāku dzīvot Suntažos, ar domu: kamēr paaugsties. Pārejas laiks bija ļoti jocīgs, es daudz šuvu mājās, bieži ar pasūtītājiem vienojāmies par barteru – samaksu ar lauksaimniecības produktiem. Tas bija interesants laiks, kad bija jādomā, kā labāk izdzīvot, jāpaļaujas uz sevi. Ne brīdi neienāca prātā doma, ka dzīve ir slikta vai grūta. Man tā vienmēr šķitusi ļoti interesanta! Pilnīgi nejausi piedāvāju savas šūšanas prasmes skolai un mani pieņēma par šūšanas pulciņa skolotāju, pirmā alga bija 8 lati mēnesī. Gāja gadi un pavisam nemanāmi es iekļāvos skolas dzīvē, pabeidzu pedagoģisko augstskolu, vēlāk arī



Ieva Glūdiņa

Publicitātes foto

Latvijas Universitāti, tagad vairs nedomāju, vai tas bija labi vai nē. Dzīve virza cilvēku pa likteņa nosprausto ceļu, par to aizdomājos atkal un atkal. Ir jāizvirza mērķi un ir jāļaujas tā brīža straumei, no visiem piedāvājumiem izvēloties sev vispiemērotāko.

2. *Kāds ir jūsu dzīves moto pēc kura dzīvojat un sasniedzat savus mērķus?*

Ieva: Dzīves jēga ir pati dzīve. Šodiena. Šis mirklis.

3. *Asociācijas ar vārdiem "Suntažu vidusskola".*

Ieva: Pirmā asociācija, protams, ir pils ēka, kas nesaraujami saistās ar šo vārdu daudzām paaudzēm. Tā ir vieta, kuru vienmēr uzskatīšu par savējo, vieta, kur strādājusi un ilgāku laiku arī dzīvojusi mana vecāmamma, skolotāja Erna Silarāja ar ģimeni, vēlāk mācījos es un mācījušies mani bērni."

4. *Kā Jūs atskatāties uz Suntažu vidusskolu laika griezumā?*

Ieva: Tas pateikts skolas moto: Mēs esam, mēs būsīm, mēs paliksim!

5. *Kas palicis nemainīgs no laika, kad mācījāties?*

Ieva: Pati ēka un vairums telpu ir gandrīz tādas pašas, kaut tiek izmantotas citiem mērķiem, daudzās durvis un lokveida kāpnes, arī stāvās trepes uz pagrabu atsauc atmiņas... "Krustmalas", kur bija mana sākumskola un šobrīd ir mājturības kabinets... Un pasakainā pils zāle ar skatuvi...

6. *Kas ir tās lietas, kas būtiski mainījušās?*

Ieva: Dzīvojot un strādājot tepat, izmaiņas ir pakāpeniskas, likumsakarīgas un tāpēc nepamanāmas, tās vairāk izjūt cilvēki, kuri atbrauc uz skolu paretam. Protams, skolas perfektais noformējums visos gadalaikos un svētkos, piedāvātās ērtības gan skolēniem, gan skolotājiem ir skolas vadības īpašais nopelns! No saimnieciskā viedokļa: nav vairs jānes malca, lai kurinātu krāsnis. Skolēnu ģimenēm nav jāgādā dārzeni, sulas un kompoti kopgaldam, nav jāremontē klases kā agrāk, viss tiek piedāvāts par velti! Nāciet un mācieties!

7. *Kāda ir jūsu spilgtākā atmiņa, mācoties/strādājot Suntažu vidusskolā?*

Ieva: Vienu būs grūti nosaukt, bet pirmais, kas ienāk prātā, pieminot skolu, ir "savējie" klases audzinātāji Leonora Sīle, Alma Zaļkalne, Veronika Loča un pēc tam notikumi, kuri notikuši saistībā ar vienu vai citu skolotāju. Katrā vecumā tie ir savādāki, bet visi - neaizmirstami. Tās ir mazas, lielas un pavisam lielas blēņas no šodienas skatupunkta. Mūdienu skolēni tādas vairs nedara, tagad skola ir bērniem droša vide!

8. *Noraksturojiet, kāds, jūsuprāt, ir izcilis skolotājs?*

Ieva: Tas ir cilvēks, kuru atceras paaudzēs un, satiekoties klases biedriem, vienmēr piemin. Tāda bija mana vecāmamma, par kuru saņemu komplimentus vēl joprojām, tādi ir arī daudzi mani skolotāji.

9. *Jūsu vēlējums Suntažu vidusskolai tās simtgadē.*

Ieva: Simts gadi ir tikai mirklis no mūžības skatupunkta. Lai no tūkstošiem mirkļu veidojas jaunas dienas, gadi, desmitgades un simtgades un Gaismas pils vienmēr mirdzina torņus Mazās Juglas krastā.

Paldies par interviju!

**Ievu intervēja Dana Leibome,
12. klases skolniece**

SKOLAS ZIŅAS

Lepojamies!

Viena no skolas tradīcijām - noslēdzot 1.semestri, čaklākie skolēni un viņu vecāki tiek aicināti uz "Pieņemšanu pie direktora". Šoreiz tie bija 26 skolēni no 4.-12.klasei, kas mācījušies no 7-10 ballēm:

4.klasē: Ēriks Gipters, Radiviļs Maskoļūns, Toms Petrovičs, Jānis Strazdiņš, Ričs Ričards Sūna, Emīls Zeile. Mārtiņš Kalniņš un Agnis Šoldris no Lauberes filiāles

5.klasē: Mārtiņš Roberts Berners, Emīls Bogdanovs, Arturs Gulovs

6.klasē: Marija Anna Ādamsons, Katrīna Barkāne, Lelde Liepa, Katrīne Petroviča, Evelīna Rudzīte

7.klasē: Anita Liepiņa

8.klasē: Ivars Melnis

9.b klasē: Īrisa Brička, Adriana Krūze

11.klasē: Artis Farīns, Daniels Krūze, Santa Makarova

12.klasē: Roberts Eiduks, Una Juškāne, Aija Lauva.

Vislielākais prieks par mūsu 6 vidusskolēniem, kas semestri pabeiguši ar ļoti augstām vidējām atzīmēm. Santa - 9,19, Daniels - 9, Una - 8,85, Roberts - 8,77, Artis - 8,19, Aija - 8,17.

Šoreiz kā pirmās tiek godinātas Petroviču un Krūžu ģimenes, kurās divi bērni mācās no 7-10 ballēm.

Vienmēr priecājamies redzēt pie mums pagasta pārvaldes vadītāju Valdi Ancānu un galveno grāmatvedi Helgu Elksni, kas ne tikai ikdienā izprot un atbalsta skolas vajadzības, bet atgādina par sevi arī svētkos. Klātesošos ar sirsniņu un ziemas noskaņām bagātu koncertprogrammu sveica duets "Mediante". Bet noslēgumā - svētku mielasts.

Ārpusstundu darba organizatore Gunta Būmeistare



Foto Andris Līnde

Barikāžu atceres nedēļa

Suntažu vidusskolā no 20.-25.janvārim pieminam, atceramies par tiem, kas 1991. gadā barikāžu dienās Rīgā bija gatavi aizstāvēt savu un valsts brīvību. Tā bija nevardarbīgās pretošanās izpausmes masveidīga gatavība aizsargāties bez ieročiem, kad cilvēki izveidoja barikādes. Nedēļas ietveros visām klasēm tika veidotas vizuālās, verbālās nodarbības par notikumiem 1991. gadā Rīgā, ar uzsvaru uz to, kas ir brīvība un kāpēc tā jāsarģā.

Savas pārdomas par šiem jautājumiem skolēni pierakstīja un atstāja Brīvības kokā, kas tika izveidots Vidusskolas pirmajā stāvā Barikāžu stūrītī. Paldies par atsaucību skolēniem un klašu audzinātājiem.

Dažas no skolēnu atziņām:

"Brīvība man jāsarģā, lai varētu to izbaudīt."

"Brīvība ir neierobežotība. Mēs dzīvojam brīvā Latvijā.

Latvija ir mājas."

"Brīvība man nozīmē brīvdienas un ceļojumus. Brīvība



Foto Kristīne Zobena

jāsarģā, jo brīvība bieži vien rada jaukas emocijas un tās ir svarīgas."

Ilze Ludāne, vēstures skolotāja

1991. GADA JANVĀRIS RĪGĀ

Pie Augstākās padomes ēkas grūti piekļūt. Visur betona blūķi, ar smiltīm un akmeņiem piekrautas smagās automašīnas. Vienā ieliņā uzlauzts bruģis, izrakta dziļa bedre, lai tanks iekristu. Cilvēki sanākuši grupiņās, sapazīstas. Kā pienāku, tūlīt piedāvā tēju vai kafiju. Nakti pavadu pie Ministru padomes autobusā. Jaunsaimnieki atsūtījuši pašceptu rudzu maizi un kannu ar medu. Naktī uz 15. janvāri neviens neguļ. Daži aiziet uz kino sasildīties. Tur viss par velti. Atved naktī desas. Visi ēdam, bet neguļam. Miegas nenāk. Liela daļa sēd pie uguns kuriem. Mani dēli un vīrs turpat uz laukuma skatās televizoru. Tur kāds jauniešs uzstādījis satelīta antenu, un nu visu nakti redzam, kā Anglija rāda mūsu notikumus. Nemanot pienāk rīts. 15. janvāra rītā vīrs Ministru padomes riņķo helikopters un aicina visus uz Interfrontes miņiņu. Cilvēki no ielas sāk svilpt, bet transports taurēt. Pusčetros sākam gaidīt Interfrontes gājienu, kas virzītos uz Leņina pieminekli. Šajā brīdī visi sakāpj barikādēs. Es skrienu uz pastu un nosūtu vēstules visiem draugiem Latvijā un Kanādā. Jaunatne ir uz barikādēm, arī meitenes nav noņemamas. Viņas būšot kopā ar saviem zēniem un kopā mīrs, ja tanki brauks. Tas bija viens no kritiskākajiem mirklīšiem, jo Viļņā bija tā: vispirms nāk omonieši, tad tanki šauj un sašķaida cilvēkus, un pēc viņiem priecīgi interfrontieši. Par laimi gājiens nenotiek, jo pa televizoru rāda itāļu filmu "Astoņkājis". Jaunieši jūtas mazliet vilušies. Visi ar mietiem kāpj no barikādēm. Dažus limbažniekus norīko sargāt Brašas tiltu. Mani dēli un vīrs tur jau aizbraukuši. Man tāds nemiers. Braukšu pie viņiem. Tikko pārbraucu tiltu, paveras drūms skats: ceļmalā sadedzināta tehnika. Lietošanas kārtībā tikai trīs lielās mašīnas. Dodos pie grupas, kas sēž pie uguns kura. Tur ir arī manējie, bet visvairāk stipri vīri no Madonas, kas apņēmušies palikt līdz vieniem naktī, kamēr atbrauc jaunā maiņa. Iepretim strādā "Daiļrades" darbinieki. Viņi iznes garšīgas maizes un smaržīgu kafiju. Atskrien kāds vīrs un ziņo, ka pie viņa mājās rūcot tanki. Bariņš iet vērot, kāpj uz jumta. Redz armijas teritorijā divi tankus. Tie tur braukā un apstājas. Nomierināmies. Apzinoties, ka mums nav ne armijas, ne karavīru, nedz kādu bruņotu spēku, kas varētu stāties pretī uzbrucējiem, - tauta pati saceljas - jauni, veci, vīrieši, sievietes iet kaujā pret tankiem un bruņotiem uzbrucējiem, lai aizstāvētu brīvību taisnību, cilvēcību, un savu valsti. Tā bija latviešu tauta, kas šādu kauju uzņēmās... un uzvarēja! Tas notika varbūt pirmo reizi kara vēsturē.

Aust 16. janvāra rīts. Ir auksts. Dienas gaismā sadedzinātā un sašautā tehnika izskatās vēl drūmāk. Paēdam atnestās brokastis. Pāri sanestām kastēm pārklāts tīrs galdauts. Ir glāzītes, krūzītes un apakštasītes. Par mums rūpējas sirmas pensionāres un patinvalīdes. Viņas saka: „Cīnaties par brīvību, lai mūsu acis to pieredzētu!” Šajā brīdī pabrauc garām melnās beretes. Sejas mums visiem kā no marmora, acis kļūst neko neredzošas. Visiem paliek jocīgi. Jo, kas viņiem, nolaidīs kārtu... un mēs visi tur paliksim... Pēc tam pierodam. Viņi sāk braukāt arvien biežāk. Brauc garām daudz dažādu mašīnu. Lielais vairums signalizē un rāda mums divus augšup paceltus pirkstus. Noskaņojums uzlabojās, bet ne uz ilgu laiku. Mums paziņo, ka omonieši trakojot uz Vecmilgrāvja tilta. Esot arī cietušie. Vakarā, ap sešiem, melnās beretes parādās pie mūsu tilta. Puikas aiziet uz kapu pusi izlūkos. Bruņu transportieris brauc diezgan lielā ātrumā, kad no tā sāk lekt ārā omonieši un šaut. Šauj pāri galvām. Liek visiem gulties. Pa starpām viņi izblāuj rupjus vārdus. Es lienu pa zemi uz kapu pusi, kur aizgāja puikas. Redzu tos uz telefona būdas. Lienu uz to pusi, bet ceļu aizkrusto ložu krusa. Četrpārus visi aizlienam līdz tiltam. Kad šāvienu norīkojušies un omonieši aizbraukuši, atgriežamies pie uguns kura. Tajā samesta lielākā daļa mūsu pārtikas. Sašauti termosī, trauki, saplēsts galdauts, sašautas veselās mašīnu riepas. Galvenais — paši esam dzīvi un veseli. Pēc brītiņa ir klāt ātrā palīdzība un milicija. Laikam izskatījies tik šausmīga, ka mani ieliek ātrā palīdzībā. Lūdzu, lai puikas brauc līdz. Aizbraucam uz Doma baznīcu. Iedzeru sirds zāles. Baznīcā ir dievkalpojums.

Sasēžamies, klausāmies un nemaz nejūtam, ka esam aizmiguši un nogulējuši gandrīz 5 stundas. Pamostos un dzirdu, ka

kāds sirms vīrs raud, raud par to, ka nevar neko omoniešiem izdarīt, raud no dusmām. Un galu galā asaras acīs saskrien mums visiem. 17. janvāri braucam mājās nomazgāties, izgulēties. Vīrs paliek: „Ja jau Černobilā četri ar pusi mēnešus radiācijas briesmās strādāju un cīņos par avārijas likvidēšanu, tad palikšu te līdz galam!”

18. janvāri no rīta braucam atpakaļ uz Rīgu. No vilciena izkāpjam Vecmilgrāvī. Pa ceļam pietājamies tur, kur bojā gājis Roberts Mūrnieks. Visapkārt ziedi. Deg svecītes. Pie uguns kura puīši stāsta, ka neviens neesot redzējis, kā 16. janvāra vakarā bojā gājis Mūrnieks. Tajā vakarā, tāpat kā mums pie Brašas tilta, beretes likušas visiem gulties un turēt kājas plati. Šāvuši visriņķī ķermeņiem. Ja pakustēšoties, lode trāpīšot. Garām braucis elektriskais vilciens. Šaudīts tam pa apakšu. Visi drūmi, izskatās noraižējušies, krunkaini. Atved karstu zupu, kas vārīta Ģildē. Pietāj vairākas automašīnas, piedāvā vīriešiem cigaretes, maizi, desu, pat garām braucošais elektriskais vilciens, kura mašīnists izmet "Prīma" paciņu. Vēlāk ierodas teoloģijas students Māris. Izgaist pagājušo dienu sasprindzinājums. Kad viņš aizbrauc, ilgi klusējot sēžam pie uguns kura.

19. janvāra rītā piebrauc divi automašīnas no Vecrīgas. Sakrauj sametinātos metālus mašīnās, lai vestu uz Doma laukumu. Piebrauc korespondenti — japāņi, dāņi, krievi. Ārzemnieki saprot, kāpēc mēs te stāvam. Mēģinām Maskavas žurnālistam, kas pamatīgi skaidrot, par ko mēs cīnāmies, bet ir tāda sajūta, ka viņš būtu novēlies no mēness. Visu dienu brauc melnās beretes. Viņu bāze atrodas tikai vienu kilometru no mums. Naktī atbrauc arī aktieri. Visinteresantākais ir Jānis Paukštello.

Pienāk 20. janvāra nakts. Esam jau saaukstējušies. Sēžu Doma baznīcā un atceros Dziesmu svētkus. Atceramies, kā garajā gājienā ārzemju dziedātāji solījās braukt atpakaļ uz dzimteni, kad tā būšot brīva. Izfantazējamies, kā mūsu latvieši tālumā sēd siltās istabās, ēd augļus un, varbūt, pat par mūsu cīņām pavīpsnā, bet, varbūt, ar sirdi un domām ir ar mums.

Izstaigājam visu Vecrīgu, aizejam pie telefona centrāles Dzirnavu ielā. Tur barikādes ir tik meistarīgi izvietotas, ka jāiet liču loču, lai tiktu cauri. Kas gan tur nav sakrauts — betona klūči, metālu metinājumi, gultas atsperes, krāmi, smiltis, akmeņi... Braucam uz savu automašīnu, kas stāv pie Vecmilgrāvja tilta. Piebraucam, redzam, ka omonieši no stājas abpus ceļam. Neviens no sargātājiem vairs nav. Pabrauc garām 2 automašīnas. Omonieši šauj uz tām.

Vienai izbirst stikli. Tūlīt ierodas Andris Slapiņš ar savu kinokameru. Tajā brīdī neviens nevarēja iedomāties, ka vakarā viņu nošaus pie Iekšlietu ministrijas. Sameklējam savu autobusu. Braucam mājās mazgāties. Limbažos gaida maiņa. Šoferis atkal ir ceļā ar jauniem cilvēku spēkiem. Mājās nomazgājamies, paēdam un ieslēdzam televizoru. Skatāmies panorāmu. Pēkšņi dzirdam šaušanu. Visu nakti sekojam līdz drausmīgiem notikumiem. Ik pēc brīža studijā ieskrien kāds no operātoriem un rāda savu materiālu. Viens par otru briesmīgāks. Visvairāk palika atmiņā pie Brīvības pieminekļa stāvošais dānis, kurš, drebēdams, netika uz viesnīcu, bet kāds mūsu students, kas runā dāniski, mierīgi viņam stāsta, ka mēs te šādās šausmās dzīvojam visu laiku. Drebulis pārvērties par gaidīšanu savai dzīves negaidītai izbeigšanai... Iemiegam tikai ap pieciem no rīta, kad zvana vīrs un ziņo, ka vēl dzīvs. Tā pagāja mūsu tautai briesmu laiks. Esam kļuvuši krunkaināki, sirmāki, vecāki. Visiem iespiedies sejas pārdzīvojumu spiedogs. Žēl pašiem sevī - par ko mūsu tautai tādas ciešanas? Kādēļ mēs nevaram būt tikpat brīvi kā citas mazās tautiņas? Un vēl jau viss nav galā. Vēl priekšā 3. marta aptauja. Vēl mūsu tautai būs smagi pārbaudījumi. Lielais Lācis negrib atteikties mūsu sastrādātā medus poda.

Inta Groskaufmane

(Raksts pārņemts no ALA VĒSTIS, 1991.g., 52.nr.)

Čikāgas ziņas Nr.157 (01.09.1991)

AGRĀRĀ REFORMA SUNTAŽOS 20. GS. 20. - 30. GADOS

Pēc Latvijas brīvvalsts nodibināšanās 1918. gada 18. novembrī un pēc Neatkarības kara Latvijas valstī tika veikta agrārā reforma. 1920. gada rudenī pieņēma likumu par baltvācu muižu un baznīcu muižu zemes sadalīšanu latviešu zemniekiem, likums stājās spēkā 2. oktobrī.

Suntažos mērnieki ieradās jau 1921. gadā un sāka Suntažu muižas un Suntažu mācītājmuižas zemes uzmērīšanu, ēku inventarizāciju un zemes sadalīšanu, un piešķiršanu. Par to Latvijas Valsts vēstures arhīvā ir saglabājušās lietas: Zemkopības ministrija Zemes ierīcības departaments Mērniecības daļa Rīgas apriņķa Suntažu pagasta Suntažu muižas sadalīšana (LVVA 1679. fonds, 172. apraksts, 1466. lieta, iesākta 1920., pabeigta 1937. g.) un Rīgas apriņķa Suntažu pagasta Suntažu mācītājmuižas sadalīšana (LVVA 1679. fonds, 172. apraksts, 1467. lieta). Mērījumu dokumentus ir apstiprinājis mērnieks Jānis Reimers un Rīgas apriņķa mērnieks.

Ēku aprakstā ēkas tika grupētas pēc saimniecību nosaukuma un numurētas saskaņā ar zemes ierīcības plānu. Ir norāde, ka aprakstā uzņemamas „visas ēkas, arī nodegušās un nopostītās, ja tām vēl palikušas vērtīgas daļas, kā par piem. sienas”. Uzrādāmi ēku materiāli, piemēram, no kāda materiāla ir sienas: kriegēļi, dabas akmeņi, māla vai kaļķa kleķis, baļķi, dēļi u. c.; kāds ir jumtu materiāls: dzelzs (bleķis), dakstiņi, pape, dēļi, šindeļi [jumstiņi jeb dēļišu jumta segums], skaidas, salmi u.c.” Ir prasība norādīt ēku vecumu – jauns, vidējs, vecs. „Par jaunām skaitāmas koka ēkas līdz 10 gadu vecas, mūra, arī vecākas, ja mūra un koka daļas labā stāvoklī”. Piezīmēs jānorāda ēku īss raksturojums, kādā stāvoklī jumts, kādi bojājumi u. tml. (Pēc LVVA materiāliem. 1679. fonds, 172. apraksts, 1466. lieta. Ēku apraksts. 67. – 68. lp.)

Toreiz, veicot mērniecības darbus, tika uzmērīta muižu zeme, zīmēti plāni, veikts ēku apraksts. LVVA arhīvā saglabājušies dokumenti ir dažādā stāvoklī, dažu saimniecību plāni un apraksti ir ļoti labi, bet cits, piemēram, Suntažu muižas pils ar pagalmu un tās apkārtnes plāns, ir pilngi sabirzis un nav izmantojams. Par to ļoti žēl, jo nevar konstatēt, kur atradušās tagad zudušās, bet aprakstā minētās daudzās pils saimniecības un dzīvojamās ēkas. Pats Suntažu muižas centra „Ēku apraksts” ir labi saglabājies un plašs ar 91 ēkas nosaukumu un mērījumiem (LVVA, turpat, 67. – 68. lp.).

Muižas centra ēku apraksts ir datēts 1921. gada 17. oktobrī, to parakstījis mērnieks Jānis Reimers.

Šajā plāna aprakstā ar 1. numuru muižas pils raksturota šādi: „Pils ar 75 istabām, ēku samērs metros 56,5×15,0, sienas mūra, jumts – dakstiņu, ēka jauna.” Piezīmēs par ēkas stāvokli rakstīts „3 stāvu, labā stāvoklī, atjaunota.” (LVVA 1679. f., 172. apr., 1466. lieta, 67. lp.).

Mērīšanas laikā pili jau darbojas pamatskola, pils ēka pēc kara ir bijusi izdemolēta, bet ar skolas darbības uzsākšanu pils ir kaut cik sakārtota. Skola pilī ir sākusi darboties 1920. gada rudenī (Par to Aina Linde un Andris Linde. Suntažu skolu vēstures mozaīka 1687–1989, 2017, 22. lpp.), t. i., gadu pirms mērīšanas apraksta sastādīšanas. Jāpiebilst, ka muižas pils pielāgošana skolas vajadzībām turpinājās, par to ziņo „Latvijas Vēstnesis” 1923. gada 11. decembrī iekšzemes ziņās no Suntažiem: „Pagasta padome 3. decembrī pieņēma inženiera Zerversa izstrādāto Suntažu muižas pils pārbūves projektu pamatskolas vajadzībām. Projektā paredzēts pili pamatīgi pārbūvēt, ierīkojot 7 klases (vienu dziedāšanai un

vingrošanai, kā arī skolēnu izrikojumiem), 6 skolotāju dzīvokļus un internātu apm. 120 skolēniem. Šajā pat sēdē padome arī galīgi vienojās par zemes apmaiņu no pagastam piederošās „Boķu” mājās [agrākās pagastskolas] ar muižas mazo centru, kurā atrodas skola un citas sabiedriskas iestādes.” Rakstu parakstījis „Vecais suntalnieks” (Latvijas Vēstnesis, Nr. 278 (1923.11.12.).

Ēku aprakstā bez muižas pils ir minētas vēl 90 ēkas, domājams, ka tās bijušas teritorijā ap muižas pili līdz tagadējai sanatorijas internātskolai un teritorijas pāri upei ap baznīcu līdz ārsta mājai un dzirnavām.

Aprakstīsim ēkas tādā secībā, kādā tās ir arhīva dokumentā, bet ne visur norādīsim ēkas izmērus, lai raksts neveidotos pārāk garš.

Aprakstā ar Nr. 2. ir minēta galdnieka darbnīca, ēkas samērs 68,0×12,5×4,3, tā ir mūra ēka ar dakstiņu jumtu, 20 gadu veca, labā stāvoklī; Nr. 3. – vāgūzis un dzīvojamā māja, ēkas samērs 76,5×13,0×4,3, tā ir mūra ēka ar dakstiņu jumtu, 20 g. veca, jālabo jumts; Nr. 4., 5. – divas mūra kūtis ar dakstiņu jumtiem, vidēja vecuma, tās bijušas labā stāvoklī; Nr. 6. – cūkkūts, mūra ēka ar šindeļu jumtu, vidēja vecuma, ēkai trūkst durvju; Nr. 7. – svaru māja, 10,7×4,3×3,8, mūra ēka ar bleķa jumtu, jauna, labā stāvoklī; Nr. 8. – kūts, kura bijusi ļoti liela 67,9×17,6×4,7, mūra, vidēja vecuma, bet nodegusi 1917. gadā, bez jumta; Nr. 9. – malkas šķūnis, baļķu ēka ar dakstiņu jumtu, vidēji veca, jumts jālabo; Nr. 10. – dzīvojamā māja, 40,0×11,5×4,8, mūra ēka ar dakstiņu jumtu, jauna, labā stāvoklī; Nr. 11. – klēts, mūra ar dakstiņu jumtu, vidēja vecuma, labā stāvoklī; Nr. 12. – stallis, mūra ar dakstiņu jumtu, labā stāvoklī; Nr. 13. – dzīvojamā māja (agrāk veļas mazgājamā māja), 22,5×15,3×5,4, mūra ar dakstiņu jumtu, vid. vecuma, labā stāvoklī; Nr. 14. – putnu māja, 20,5×9,0×3,6, mūra ar dakstiņu jumtu, vid. vecuma, ierīkots dzīvoklis; Nr. 15. – dzīvojamā māja, koka, apšūta ar ķieģeļiem, vid. vecuma, ierīkoti dzīvokļi; Nr. 16. – kūts, koka, šindeļu jumts, vid. vecuma, ierīkots dzīvoklis; Nr. 17. – šķūnis, mūra, šindeļu jumts, vid. vecuma, ierīkoti dzīvokļi; Nr. 18. – kalte, mūra, šindeļu jumts, vid. vecuma, trūkst logu; Nr. 19. – šķūnis, mūra ar šindeļu jumtu, vid. vecuma, labā stāvoklī; Nr. 20. – šķūnis, baļķu ar šindeļu jumtu, labā stāvoklī; Nr. 21. – šķūnis (priekš siena), baļķu ēka ar šindeļu jumtu, veca, jumts un sienas sapuvušas; Nr. 22. – šķūnis, mūra ar šindeļu jumtu, vid. vecuma, labā stāvoklī; Nr. 23. – siltumnīca, 40,0×5,0×3,5, mūra, bez jumta (sienas labas); Nr. 24., 25. – dzīvojamās mājas, baļķu, viena ar dakstiņu jumtu, otra – ar šindeļu jumtu, labā stāvoklī; Nr. 26. – kūts, baļķu, viena 1/2 jumta dakstiņu, otra 1/2 šindeļu, vid. veca, labā stāvoklī; Nr. 27. – pirts, 10,9×7,0×3,5, baļķu sienas ar dakstiņu jumtu, trūkst griestu, grīdas, durvju un logu, jumts sabojāts; Nr. 28., 29., 30., 31. – dzīvojamās mājas, sienas no baļķiem, šindeļu jumts, labā stāvoklī; Nr. 32., 33., 34., 35. – kūtis, ar koka sienām un šindeļu jumtu, labā stāvoklī; Nr. 36. – šķūnis, ar baļķu sienām un salmu jumtu, ēka veca, jumts un sienas sabojātas; Nr. 37., 38. – kūtis, ar baļķu sienām un šindeļu jumtu, labā stāvoklī; Nr. 39. – klēts, ar baļķu sienām un salmu jumtu, veca ēka, vajadzīgs jauns jumts; Nr. 40. – kūts, ar baļķu sienām un salmu jumtu, veca ēka, vajadzīgs jauns jumts; Nr. 41. – dzīvojamā māja, baļķu sienas, salmu jumts, veca ēka, apmierinošā stāvoklī; Nr. 42. – klēts, baļķu sienas, salmu jumts, vidēji veca, apmierinošā stāvoklī; Nr. 43. – dzīvojamā māja ar baļķu sienām un šindeļu jumtu, jauna, labā stāvoklī; Nr. 44. – rija, baļķu sienas, salmu jumts,

→ vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 45. – zāģu māja [iespējams, gateris], 14,0×10,0 ×5,0, mūra ēka ar šindeļu jumtu, vidēji veca, trūkst grīdas un logu; Nr. 46. – lokomobiles māja [lokomobile –'pārvietojams tvaika dzinējs'], ēka ir bijusi mūra ar šindeļu jumtu, trūkst logu; Nr. 47.– magazīna [pagasta labības rezervju noliktava], 20,5×11,5×3,2, mūra ēka ar dakstiņu jmtu, vidēji veca, jumts sabojāts; Nr. 48. – kaļķu šķūnis, 7,6×5,5×2,3, baļķu ēka ar dakstiņu jumtu, veca, trūkst durvju, sabojāts jumts; Nr. 49.– planku šķūnis, baļķu, ar skaidu jumtu, vecs, trūkst durvju un sabojāts jumts; Nr. 50.– baznīca, mūra ēka ar bleķa jumtu, vidēji veca; Nr. 51. – pagasta māja, mūra, ar šindeļu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī, pagasta īpašums; Nr. 52.– pagrabs, 12,5×6,5, mūra, ar dakstiņu jumtu, vidēji vecs, jumts sabojāts; Nr. 53. – kūts, mūra, ar šindeļu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 54. – malkas šķūnis, dēļu, šindeļu jumts, vidēji vecs, labā stāvoklī; Nr. 55. – kūts, baļķu ar šindeļu jumtu, vid. veca, labā stāvoklī; Nr. 56. – aptieka, baļķu sienas, šindeļu jumts, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 57. – bodes telpas, 20,1×130×4,2, baļķu ēka ar šindeļu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 58. – bodes telpas, 29×9,6×4,2, mūra ēka ar šindeļu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 59. – kūts, baļķu, ar šindeļu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 60. – smēde, 30,2 ×10 ×3,6, mūra ēka ar dakstiņu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 61. – krogs, 81,1×12,5×4, mūra, ar dakstiņu jumtu, vidēji vecs, labā stāvoklī; Nr. 62.– kūts, 11,0×7,5×3,5, mūra, ar dakstiņu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 63.– ārsta māja, mūra ēka ar šindeļu jumtu, vidēji veca, trūkst dažu logu un durvju; Nr. 64., 65. – kūtis, abas mūra ēkas, vienai šindeļu jumts, vidēji veca, labā stāvoklī, bet otra kūts, kas bijusi no mūra, ir sagrauta, palikuši tikai pamati; Nr. 66.– vāģūzis, dēļu ēka ar šindeļu jumtu, labā stāvoklī; nr. 67. – dzirnavas, mūra ēka ar šindeļu jumtu, vid. veca, labā stāvoklī; Nr. 68. – lokomobiles māja, mūra ēka ar šindeļu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 69. – klēts, baļķu ēka ar salmu jumtu, veca, pagaidām apmierinoša; Nr. 70., 71.– dzīvojamās mājas, baļķu ēkas ar dakstiņu jumtu, vecas, pagaidām stāvoklis apmierinošs; Nr. 72.– klēts, baļķu sienas, dakstiņu jumts, veca, pagaidām apmierinoša; Nr. 73., 74., 75. – kūtis, viena ar salmu jumtu, veca, pagaidām apmierinošā stāvoklī, bet abas pārējās kūtis – ar baļķu sienām un šindeļu jumtu, vidēji vecas, labā stāvoklī; Nr. 76. – klēts, baļķu sienas, šindeļu jumts, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 77. – kūts, baļķu ar dakstiņu jumtu, veca, jumts sabojāts; Nr. 78. – klēts, baļķu sienas, dakstiņu jumts, apmierinošā stāvoklī; Nr. 79.– rija, baļķu ar šindeļu jumtu, trūkst durvju; Nr. 80. – dzīvojamā māja, baļķu ēka ar dakstiņu jumtu, vidēji veca, labā stāvoklī; Nr. 81., 82., 83., 84., 85. – kūtis, tām bijušas baļķu sienas, trijām – salmu jumti, divas vecas, viena – vidēji veca, ir ēkas gan ar sabojātu jumtu, gan sapuvušiem baļķiem, bet viena kūts ir ar šindeļu jumtu un otra ar salmu jumtu, tās ir bijušas labā stāvoklī; Nr. 87. – vāģūzis ar baļķu sienām un salmu jumtu, ēka veca ar sapuvušiem baļķiem, vajadzīgs jauns jumts; Nr. 88.– kūts, ar baļķu sienām un dakstiņu jumtu, ēka veca, vajadzīgas durvis; Nr. 89. – klēts ar baļķu sienām, salmu jumtu, ēka vidēji veca, vajadzīgas durvis; Nr. 90. – dzīvojamā māja, baļķu sienas, dakstiņu jumts, labā stāvoklī; Nr. 91.– rija, baļķu sienas ar salmu jumtu, veca, jumts sabojāts, vajadzīgas durvis, sienu apakšējie baļķi sabojāti.

Tagad, lasot šo aprakstu, pārsteidz blīvā apbūve pašā Suntažu centrā – dzīvojamās mājas ar daudzām saimniecības ēkam, tās ir kūtis, šķūņi, klētis, rijas, arī kalte un smēde, kas nepieciešamas

toreizējam naturālās saimniekošanas veidam. Aprakstā jūtamas nesenā kara sekas – izdemolētas ēkas bez logiem, durvīm un jumtiem, bojāti jumti. Te līdzās jaunām un atjaunotām ēkām, kurām ir gan dakstiņu jumta pārklājums (28 ēkām), gan šindeļu jumts (40), gan vecas ēkas ar salmu jumtiem (15), 2 ēkām ir bleķa jumts un 1 – skaidu. Lielākā daļa ēku ir celtas no baļķiem (52), bet 35 ir mūra ēkas, aprakstā gan nav šķirts celtniecības materiāls, – vai tie ir laukakmeņi vai ķieģeļi. Ir norādīts, ka 1 koka ēka ir apmūrēta ar ķieģeļiem un viens šķūnis ir celts no dēļiem. Protams, 19. gs. beigū un 20. gs. sākumam ir raksturīga pagasta magazīnas ēka, lokomobiles mājas un 3 rijas. No toreizējām ēkām tagad redzam muižas pili, baznīcu, aptieku, ārsta māju, kā arī palikušas dažas mūra dzīvojamās ēkas un akmens šķūņi.

Agrārajā reformā Suntažu muižas centrs tika sadalīts, un muižniekam Paulam fon Hānenfeldam kā pienākošā neatsavināmā daļa tika piešķirti „Miemenieši”, koka māja ar 6 istabām un saimniecības ēkām, un apm. 70 ha zemes. Pauls Hānenfelds Latvijā vairs nedzīvo, īpašumu viņš iznomā. Mācītājmuižā mācītājam pienācās apmēram 48 ha zemes.

Vai latviešu zemnieki bija tikai kalpi, kā šad un tad izsakās daži vispārinātāji „gudrinieki”? Protams, ne, arī Suntažos zemes darbus strādāja ne tikai kalpi, bet arī saimnieki paši savos laukos. Latvijas Valsts vēstures arhīvā izdevās atrast Vidzemes muižnieku kredītbiedrības līgumus, kas slēgti starp Suntažu muižnieku un zemniekiem par māju un zemes izpirkšanu (LVVA 218. fonds, 2. apraksts). Mājas ar zemi tika novērtētas par noteiktu summu, pēc sākumnaudas iemaksāšanas līgums paredzēja pa daļām gadu gaitā nomaksāt visu, līdz mājas būs izpirktas. Ja zemnieks nevar samaksāt paredzētajā laikā noteiktu summu, mājas nonāk atpakaļ pie muižnieka. Tā Suntažu muiža 1882. gadā slēdza šādus māju pirkšanas līgumus: „Aveniņi”, saimniecību pērk Kārlis Rasa [Rasiņš], „Jaunbaldiņi” – Kārlis Lazdiņš, „Vecbaldiņi” – Mārtiņš Stiebriņš, „Boķi” – Jēkabs un Kārlis Miežītis, bet 1899. gadā „Boķus” pārperk F. Romans, „Gretes” – Mārtiņš Grīnbergs, bet 1894. gadā „Gretes” nonāk atpakaļ muižai, „Jaunzemi” – Jānis Andersons, „Indiņi” – Miķelis Rasa [Rasiņš], „Juces” [Juči] – Jānis Kauliņš, „Kampeni” – Oto Andersons, bet „Kampenus” 1885. gadā paņēma atpakaļ muiža, „Katlapi” – Mārtiņš Karlovs, „Kerekši” – Indriķis Rasa [Rasiņš], „Jaunķeveļi” – Miķelis Jēkabsons, bet 1895. gadā tie nonāk atpakaļ muižai, „Veķeveļi” – Jēkabs Auziņš, „Veķeveļi II” – Indriķis Viķsne, „Kjoderi” [Koderi] – Miķelis Rembergs, bet „Koderus” 1895. gadā atņēma muiža, „Kumēļi” – Andrejs Liepiņš, „Liepas” – Kondrāts Stangulis, bet 1901. gadā „Liepas” atpērk Jānis Liepiņš, „Macīši” – Miķelis Jēkabsons, bet 1895. gadā tos dāvina Jānim Līberam, „Melderi” – Jēkabs Alksnis, bet 1908. gadā tos nopērk Mārtiņš Plūmiņš, „Mežmuižas” – Kārlis Auziņš, bet 1895. gadā tās nonāk atpakaļ muižai, „Mucenieki” – Jēkabs Babuls, „Vecpodiņi” – Jēkabs Osītis, „Pukstiņi” – Indriķis Āboliņš, bet 1895. gadā tās atpērk muiža, „Rāpšas” – Jānis Āliņš, bet 1895. gadā tās nonāk atpakaļ muižai, „Lejas Riemeri” – Mārtiņš Zīle, „Jaunzaļmuižas” – Brencis Rodebaums, „Veczaļmuižas” – Indriķis Akmens, bet 1891. gadā tās pārņēma muiža, „Šūšani” – Kārlis Jēkabsons, „Jaunzīlnieki” – Kārlis Rābe, bet 1914. gadā tās nopērk K. Miežītis, „Veczīlnieki” – Indriķis Akmens, bet 1891. gadā tos jāatdod muižai, „Zilberreicēni” – Jānis Zeltiņš, bet 1895. gadā mājas atpērk muiža, „Spainīši” – Jēkabs Grāve, „Utceni” [Uceni] – Gusts Babuls, „Caurumi”

AGRĀRĀ REFORMA SUNTAŽOS 20. GS. 20. - 30. GADOS



Adams Dreimanis, Jaunvāles
"Sprinģu" saimnieks
(ap 1870. gadu)

– Jēkabs Absulēns.

Ir grūti iedomāties, kā toreiz, 19. gs. otrajā pusē, izskatījās mūsu senči, kā viņi ikdienā ģērbās, kāds bija matu griezumšs. No Suntažiem nav izdevies iegūt kādu fotoattēlu, bet 1970. gadā dialektoloģijas ekspedīcijā Jaunvāles ciema „Sprinģos” māju saimnieks atļāva pār fotogrāfēt Ādama Dreimaņa kādu senu fotogrāfiju, kas tapusi ap 1870. gadu, tā bijusi pie zemes īpašuma dokumentiem.

Paiet 35 gadi kopš zemes līguma noslēgšanas, un 1917. gadā Rīgas apriņķa nodokļu inspektors pieprasa ziņas par pagasta māju īpašniekiem un rentniekiem (LVVA 1228. fonds, 1. apraksts, 9. lieta). Redzams, ka par īpašniekiem, salīdzinot ar 1862. gada līgumiem, kļuvuši 29 zemnieki no 39, tie, kas nav varējuši izpirkt mājas, joprojām ir P. fon Hānenfelda rentnieki vai arī viņu vietā nākuši citi. Bet šeit ir minēti tikai daļa Suntažu saimnieku.

Zemes reformas laikā, 1922. gadā, vecsaimnieki saglabā savus īpašumus, arī rentnieki, jo Latvijas valsts dzēš viņu nenomaksātos pārādus muižniekam. Pēc ēku apraksta 1929. gadā redzams, ka Suntažu pagastā ir ap 100 vecsaimniecību, 150 jaunsaimniecību un ap 14 sabiedrisko vai valsts ēku. Jāpiebilst, ka pagasta robežas tika mainītas, – Ķeipenes pagastam pievienotas 13 saimniecības, bet Kastrānei – 6.

Mērīšanas un zemes piešķiršanas laikā, 1922. gadā, bija jāveic dažādi precizējumi, jo ir bijuši apstākļi, kas mēriem nav bijuši zināmi. Tā mācītājmuižas sadalīšanas laikā Jānis Spēlmanis pretendē uz 2 F gabalu. Citēsīm šo iesniegumu, jo tas labi raksturo pēckara apstākļus Suntažos:

„Suntažu mācītāja muižas saimniecība ir piešķirta man ar 6. grupu. Dzīvoju bijušā Suntažu mācītāja muižas kalpu mājā kā rentnieks līdz vāciešu ienākšanai. Pēc atgriešanās no vācu gūsta mācītājmuižā, muižas kalpu dzīvoklis bija galīgi nopostīts, tāpat arī pārējās muižas ēkas nodedzinātas, kūts pamati saspridzināti, uz vietas atrodas tikai pamati – apmēram vienu pēdu augsts dzīvojamajai mājai, tikpat augsti akmeņa stabi 2x2 pēdas klētei, bet kūtei pamati apmēram 4 – 5 pēdas augsts saspridzināts un pa daļai zaģasti [?].

Tā kā visā apkārtnē bija galīgi izpostītas visas ēkas, tad stājos 1919. gadā pie dzīvojamās ēkas būves, 88 pēd. gara un 30 pēd. plata, 11 pēd. augsta no baļķiem. 1920. gada vasarā uzbūvēju klēti, baļķu, 80 pēd. garu un 23 pēd. platu, 10 pēd. augstu. 1922. gada vasarā uzbūvēju kūti no baļķiem, savedot kārtībā saspridzinātos pamatus, 54 pēd. garu un 30 pēd. platu, 9 pēd. augstu. Trīs gadus ilgā būvēšanas laikā esmu visus savus spēkus un kapitalu ieguldījis, augšējās ēkas būvēdams, tā kā varu es ar pilnu ticību šīs ēkas saukt par savu īpašumu, bet bijušos ēku pamatus, kuriem ir akmeņu vērtība, esmu ar mieru Suntažu draudzei atmaksāt.” (1679. fonds, 172. apraksts, 1467. lieta, 10. lp.). Un tālāk J. Spēlmanis lūdz Centrālo zemes ierīcības komisiju apstiprināt 2 F robežas par viņa īpašumu. Lūgums parakstīts 1922. gada 24. novembrī.

Šīs mājas apsekojis Suntažu valdes priekšsēdētājs M.

Bērziņš un valdes loceklis Jānis Salmiņš 1922. gada 24. novembrī. Situāciju izpēta un apstiprina mēriem Jānis Reimers 1923. gada janvārī, un 1923. gada 30. janvārī Jāņa Spēlmaņa prasība tiek apmierināta. Jānis Spēlmanis savu jaunsaimniecību nosauc par „Pļavniekiem”.

Mēriem bija arī citi iesniegumi, piemēram, rentnieks Jānis Viksne lūdz atstāt viņa rentes mājas „Kalna Lāsas” ar zemi vecās robežās un nedalīt tās ar J. Strazdiņu. Viņa prasība tiek apstiprināta. Kāda cita saimniecība tikusi piešķirta diviem brāļiem, bet viņi tagad saimnieko atsevišķi, tāpēc viņi lūdz īpašumu sadalīt. Citur kāds no brāļiem ir atstāts bez zemes, vai netaisnīgi novilkta robeža ar kaimiņu saimniecību. Visas lietas tiek izskatītas un sakārtotas.

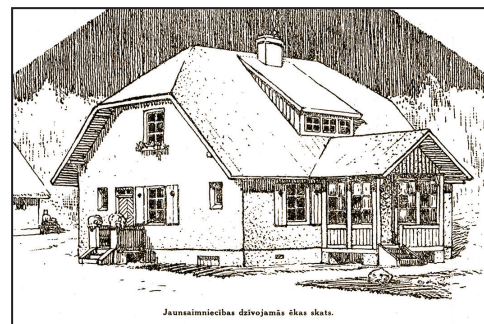
Protams, nolikums paredzēja, ka jaunsaimniecību zemes piešķiršanā priekšroka dodama Neatkarības kara dalībniekiem un 1. pasaules kara dalībniekiem, viņi saņēma iekoptas muižas zemes. Bezzemnieki visbiežāk ieguva lauksaimniecībai neiekoptu zemi – meža zemi, purvainas pļavas u. tml. Piešķirtās meža teritorijās kokus izcirta valsts, atstājot nepilnu ha meža būvkokiem un malķai. Šādas zemes apstrādāšana un iekopšana prasīja daudz pūļu un laika – celmu laušana, saknainas zemes uzāršana, mēslošana, zemes meliorēšana, kas visbiežāk bija roku darbs. Izcirsto mežu celmu izceļšanai tika rīkoti spridzināšanas kursi, pēc to iziešanas celmu novākšana bija vieglāka. Jaunsaimnieku galvenie darbarīki bija paši vienkāršākie – spļarkls, egļu ecēšas, izkaps, vienroča izkaps labības pļaušanai, grābeklis, dakšas, lāpsta, cirvis un zāģis.



Siena pļaušana

Vienlaikus jaunsaimniekiem bija jāceļ dzīvojamās saimniecības ēkas. Zemes lielums bija apmēram 20 ha, lai to varētu apstrādāt vienas ģimenes locekļi. Ja zeme tika iegādāta pirkšanas ceļā, tad tās īpašnieks varēja nopirkt tik lielu zemes platību, cik atļāva līdzekļi.

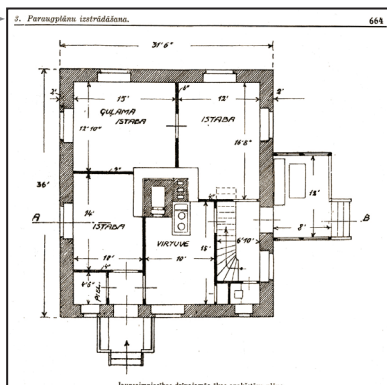
Valsts, lai atvieglotu jaunsaimniekiem ēku celtniecību, bija izstrādājusi paraugplānus dzīvojamām un saimniecības ēkām, tie tika izplatīti visā Latvijā. „Līdz 1922. gada beigām bija izsniegti 27.282 eksemplāri dažādu ēku un iekārtas plānu. Jau pašā sākumā plāni deva labvēlīgu ierosinājumu būvētājiem, un laba daļa no tiem sāka celt savas ēkas pēc šiem paraugplāniem, bet lielākā daļa būvētāju plānus arī grozīja,



Jaunsaimniecības dzīvojamās ēkas skats.

Jaunsaimniecības dzīvojamās ēkas skats
(Latvijas agrārā reforma, 663. lpp.)

AGRĀRĀ REFORMA SUNTAŽOS 20. GS. 20. - 30. GADOS



Jaunsaimniecības dzīvojamās ēkas apakšstāva plāns (Latvijas agrārā reforma., 664. lpp.)

20. gados jaunas ēkas būvēja arī vecsaimniecības, ja tās kara gados bija nopostītas vai vecā dzīvojamā ēka vairs nebija pietiekami ērta. Un Suntažu ainavā vietumis mijās vecās ēkas ar jaunajām, kaut gan jauno ēku bija vairāk.



“Lakstīgalu” dzīvojamās mājas celtniecība.
Foto A. Kupčs



Jaunsaimnieks Pēteris Kupčs zirgā pie savām jaunceltajām “Lakstīgalām”. Foto A. Kupčs



Kulšanas talka “Lakstīgalās”, ap 1935. gadu

piemērojoties konkrētiem gadījumiem un vietējiem apstākļiem” (Latvijas agrārā reforma, 1930, 663. lpp.).

Laukos kūsāja darbs, cēlās ēkas, kladzēja cirvji, skanēja cilvēku priecīga sasaukšanās. Kā raksta Kārlis Skalbe: „Mērnieks ir jau izdzinis stigas un ierādījis katram savu vietu. Visur ir kluss un pacietīgs darbs. Visur ceļmūrē, sit jumtus. Visur spīd jaunie skaidu jumti. Pāri visiem kalniem spīd priecīga gaisma. Juansaimnieki stāv vēl tikko pie patlaban iemūrētiem pamatiem, bet viņu cerības jau ir spērēs un augšā dejo eglīte” (K. Skalbe. Mazās piezīmes, 1990, 180. lpp.)

Pamazām dzīve uzlabojās, pēc Ķeguma elektrostacijas atklāšanas 1936. gadā elektrība atnāca arī uz Suntažiem. Jaunsaimnieki pamazām varēja iepirkt lauksaimniecības mašīnas, piemēram, zirga vilkmes zāles plaujmašīnas, labības plaujmašīnas. Dažiem bija arī kuļmašīna, kuru darbināja lokomobile, tās ar zirgiem vilka no saimniecības uz saimniecību. Vēlāk, 30. gados, jau bija pirmie traktori, kas aizstāja lokomobiles. Tika rīkotas kulšanas talkas, un tie bija svētki.

Dzintra Paegle



Veca dzīvojamā ēka Suntažos. Foto A. Kupčs



Kartupeļu rakšana jaunsaimniecībā “Vilkkalns”.
Foto A. Kupčs



Jaunsaimnieka Kārļa Liepiņa dzimta
Suntažos (ap 1932. gadu).

1. rindā no kreisās: Emma, dzim. Grīnberga, dēls Voldemārs, „Liepleju” saimnieks, mazmeita Vilma Ošiņa, Kārlis Liepiņš „Vilkkalna” saimnieks, Marija, dzim. Auziņa,
2. rindā: meita Alvīne Ošiņa, dzim. Liepiņa, dēls Jānis, meita Albertīne.

PASĀKUMI KULTŪRAS NAMĀ FEBRUĀRĪ, MARTĀ

01. 02. 2020 plkst. 15:00

bijušā kolhoza "SUNTAŽI" darbinieku tikšanās vakars - "Skrien laikam līdzi!". Omulībai gardumu groziņš. Dalības maksa 5,- EUR

08. 02. 2020 plkst. 17:00

SDK "Suncele" ar draugiem sadancos "BALTAJĀ PUTENĪ". Ieeja 2,- EUR

11. 02. 2020 plkst. 19:00

Viestura Kairiša filma "Pilsēta pie upes". Biļetes cena 3,- EUR

14. 02. 2020 plkst. 19:00

"2. danču vakars Suntažos". Latviešu tradicionālos un kaimiņu dančus ierādīs un spēlēs folkloras draugu kopa "Brička". Ņemam līdzi ērtus maiņas apavus. Dalības maksa 3,- EUR

22. 02. 2020 plkst. 18:00

VPDK "SUNTA" un dejas draugu sadancis "Satiekamies Suntažos!". Ieeja 2,- EUR

07. 03. 2020 plkst. 17:00

koris "SUNTAŽI", diriģenti Andis Klučnieks un Sandra Trasūne aicina Jūs uz koru koncertu "Pavasara nianses". Ieeja 2,- EUR

IZBRAUKUMI:

01.02.2020. JDK "Spāre" dejas Viļķenē; 01.02.2020. koris "Suntaži" dziedās Madlienā;
15.02.2020. VPDK "Sunta" dejas Aizkrauklē; 15.02.2020. folkloras kopa "Saule" maskosies Līvānos

1. februārī 2020.
plkst. 15⁰⁰
SUNTAŽU KULTŪRAS NAMĀ

BIJUŠĀ KOLHOZA «SUNTAŽI»
DARBINIEKU
TIKŠANĀS VAKARS -
"SKRIEN
LAIKAM
LĪDZI!"

Omulībai līdzi gardumu un atspirdzinājumu groziņš

Pieteikšanās līdz 25. janvārim kultūras namā
T 65 037 246, 29 217 856 - Dzidra,
20 529 122 - Kristīne
Ieeja 5,- EUR

SUNTAŽU KULTŪRAS NAMĀ

2. danču
vakars
Suntažos

14.02.2020.
PLKST.
19:00-22.00

Latviešu tradicionālos un kaimiņtāutu dančus ierādīs un spēlēs folkloras draugu kopa «Brička»

Ņemam līdzi ērtus maiņas apavus
Dalības maksa 3,- EUR

2020. gada 8. februārī pulksten 18.00
Suntažu kultūras namā

senioru deju kolektīvs «Suncele»
un deju kolektīva vadītāja Skaidrīte Andževa
ielūdz uz deju draugu
SADANCI-KONCERTU
BALTAJĀ
PUTENĪ

Ieeja 2,- EUR

Lasītāja Aija vēlas dalīties savā priekā un lepojas ar eksotiska auga - kartupeļpalmas - uzziēšanu. Kartupeļpalma jeb amorfofāls dabiskajos apstākļos aug Sumatras tropu mežos un ziedi var būt pat 3 metrus augsti. Iespaidīgais zieds izskatās tiešām interesanti, tomēr tā smaka ir nepanesama. Un ne velti - amorfofāls tiek uzskatīts par smirdīgāko ziedu pasaulē.

Neraugoties uz nosaukumu, kartupeļpalmai nav nekāda sakara ne ar kartupeļiem, ne ar palmām. Šo augu mēdz dēvēt arī par vudū liliju, velna mēli, čūsku palmu.

Arī Aijas kundzes izlolotais augs sasniedzis ievērojamu 1,5 m garumu un iepriekšējo reizi uzziējis pirms 5 gadiem. Pēc noziēšanas veidojas lapa, kas atgādina kartupeļu lakstu.



*Salta rītu tu aizgāji projām klusi.
Tāda mīļa, balta zem gadu nastas nogurusi.*
(A.Grava)

Skumju brīdī esam kopā ar mūsu kolēģi
Baibu Bērzkalni,
mammu Nelliju Bērzkalni
Mūžībā pavadot.

RMC "Embrions" kolektīvs